

Miljömagasinet

Alternativet i svensk press

16 kr 9 mars 2018 årg 38 nr 10

Alla vet – men vem bryr sig?

Alla i byggbranschen vet orsaken till de giftiga kemikalierna i vår inomhusmiljö och att de orsakar livslånga hälsobesvär med astma och allergier. Värst drabbade är barnen och gamla, som är mest känsliga för de kemiska gaser som bildas i nya hus.

I dag har vart tredje barn någon form av allergi och upp till tio procent av alla barn har astma.

Vad händer med alla Sjuka hus? De som i början av 1980-talet klagade över sina hälsoproblem kallades för "gastanter" och "gnälliga käringar" av fastighetsägarna. Stockholms stads stadsläkare klasade de drabbade som hypokondriker.

Socialstyrelsen hade också sin uppfattning klar om problemet. De gav ut broschyren "Dagissjukan". Allergikommittéer åkte land och rike kring i skolor och förskolor med broschyren i handen och

pekfingeret i luften med förklaringen att det berodde på dålig städning.

Folkhälsoinstitutet som anställt en ventilationskonsult förklarade att bättre ventilationsanläggningar skulle lösa problemet. Även vi miljöinspektörer famlade i blindo, men många av oss trodde att det kaseinhaltiga flytspacklet var orsaken till hälsoproblemen.

När så hälsobesvären i det nybyggda Södra station-området i Stockholm konstaterades i början på 1990-talet klarnade orsaken till Sjuka hus. De boende drabbades nämligen av astma och allergier trots att man då börjat använda sig av "kaseinfria" flytspackel. Läkarna på Sachsska barnsjukhuset konstaterade i sin rapport att 40 procent av barnen i området dessutom hade drabbats av eksem.

Genom mätningar och undersökningar i de nybyggda husen visade det sig att de byggnormer som branschen själv skapat för att undvika fukt vid husbyg-

gande var undermåliga, eftersom de var helt anpassade till ekonomin med tidsplaner och vinster i byggandet.

Orsaken till alla Sjuka hus var fukten i betongkonstruktionen tillsammans med fukten i vattenbaserade lim som användes att limma plastmattor och linoleummattor. Fukten i betonggolven tillsammans med limmet satte igång kemiska reaktioner under de täta golvmattorna som utvecklade de giftiga gaserna n-butanol och 2-etylhexanol.

Det tog sin tid, men när byggbranschen fått upp ögonen för problemet med de giftiga kemiska gaserna började man i stället lägga in trägolv i alla nybyggda bostäder och så var problemet med gnälliga käringar ur världen. Så långt var allting gott.

Men tro det eller ej! I alla nybyggda skolor, förskolor och äldreboende lägger byggherrarna fortfarande in linoleum och plastmattor med motiveringen att det blir mer lättstädat. Men

hur var det nu med hälsoaspekten? Vem bryr sig om barnen och de gamla som fortfarande drabbas?

Barnen i förskolorna drabbas dubbelt genom att de kryper omkring på pvc-golv och leker med plastleksaker som även de är fyllda med skadliga kemikalier i form av ftalater. För barnens väl och ve borde åtminstone barnens miljöer säkras med en kemikaliefri tillvaro i förskola och skola.

Vi lever i ett kemikaliesamhälle och de som drabbats av astma och allergier får dras med hälsobesvären livet ut. De som en gång bott eller arbetat i Sjuka hus får dessutom sin dagliga dos från kemiska tillsatser i mat och dryck - tillsammans med kemiskt dränkta nyköpta kläder och möbler.

Problemen med Sjuka hus kräver insatser från flera myndigheter och departement för att kunna lösas. Kemikalieinspektionen, Boverket och Socialstyrelsen har alla ett ansvar för

att barn, unga och gamla inte ska förstöra sin hälsa genom att vistas i kemikaliesjuka byggnader.

Men självfallet har regeringen det högsta och övergripande ansvaret för att problemen åtgärdas. Det är flera departement och flera ministrar som är ansvariga. Bostadsminister Peter Eriksson, miljöminister Karolina Skog, socialminister Annika Strandhäll samt barn- och äldreminister Åsa Regnér. Dessutom har, som alltid, finansminister Magdalena Andersson en viktig roll att spela.

För att denna enormt viktiga fråga ska kunna lösas måste regeringen ta ett samlat grepp om problematiken och snart presentera en plan över hur befintliga kemikalieskadade skolor och förskolor ska åtgärdas, samt att förbjuda limmade golvmattor vid renovering och nyproduktion av barnens inomhusmiljöer.

Leif Kåvestad